

***ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА***

38228 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031,Тел/факс 028/497-044
Емаил пскм@опен.телеком.рс
Сајт:хпт//псс.рс

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број VII бесплатан примерак
Јул 2013.Косовска Митровица

Садржај:

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- **Жетва пшенице**

ВОЂАРСТВО-ВИНОГРАДАРСТВО

- **Летња садња јагоде**

СТОЧАРСТВО

- **Свеж ваздух за високу продуктивност животиња**

ЖЕТВА ПШЕНИЦЕ

Жетва пшенице са гледишта ефикасности и других предности углавном се обавља комбајнима. Жетва је веома важан део технолошког процеса производње па се и из тих разлога мора поклонити више пажње. Од благовремене и квалитетне жетве у великој мери зависи квалитет и количина приноса зрна пшенице. Жетву треба обавити благовремено. Уколико се она обавља после пуне зрелости губици у количини и квалитету приноса су велики. Губици приноса настају због осипања зрна, а квалитет због разних биохемиских процеса (дисања) и физичких процеса (испирање храњивих материја из зрна).

Ако постоје сушаре за досушивање зрна тада је најбољи моменат за жетву пшенице у фази краја воштане зрелости односно када је садржај воде у зрну 21-24%. Ова фаза зрелости за жетву најбоља је са гледишта обезбеђења приноса и квалитета зрна пшенице.

Уколико нема услова за накнадно досушивање онда се жетва комбајном изводи у фази пуне зрелости са 14.15% воде у зрну при чему жетву треба обавити брзо. При жетви треба водити рачуна да се прво жању сорте које раније сазревају а затим које касније сазревају што код нас није случај (комбајн када крене са жетвом иде редом, од пјиве до пјиве што је грешка). При томе строго водити рачуна и на осипање зрна из класа пшенице. Прво треба комбајнирати сорте осетљиве на осипање. Жетву треба по могућности обавити за шест до десет дана јер пшеница брзо прелази у презрело стање и долази до великих губитака у приносу.

За складиштење зрно треба да има до 14% влаге. Уколико је влага у зрну већа мора се вршити предходно сушење у сушари. Температура за сушење меркатилне пшенице не сме бити већа од 60°C, а семенска од 40°C. Сушење пшенице после жетве у нашим условима се обавља у просторијама где има промаје а то су гараже и друге суве просторије где сипамо жито из врећа у слоју дебљине до 15 см. при чему треба повремено превртати жито лопатом.

Летња садња јагоде

Јагоде се могу садити током целе године. То је могуће захваљујући њеним биолошким особинама. Поред осталог, и од времена садње ће зависити родност и квалитет плодова, како у првој години, тако и у наредним годинама.

Пролећна садња је најнеповољнија. Када се садња обавља у пролеће или јесен бокор је недовољно развијен, па су и приноси у наредној вегетацији ниски.

Предности летње садње јагода су: олакшана борба против корова, мање ширење вирусних обољења, већи приноси, а може се искористити и земљиште са ког је већ убран неки претходни усев.

Летња садња јагоде се врши током свих летњих месеци. Препоручује се од прве декаде јула па све до краја августа месеца. Важи правило да раније посађени живићи дају веће приносе од касније посађених.

Садња преко лета подразумева наводњавање и коришћење фриго живића, који су вађени у јесен претходне или на пролеће исте године. Садња у првој половини августа месеца може се извести и квалитетним живићима из текуће године.

Потребна је правилна припрема земљишта. То је било потребно одрадити на време, пре саме садње. Јагоду није препоручљиво садити у времену три до пет година на земљиштима на којима су се гајили кромпир, парадајз или кукуруз, зато што могу остати проузроковачи *verticilijuma*. Такође приликом садње јагоде и формирања јагодњака треба избегавати иста земљишта где је она већ раније била. Ледине могу бити заражене штеточинама, које лако могу прелазити на јагоде, па их зато при одабиру парцеле треба избегавати. Јагодама одговарају плодна и растресита земљишта. Пре садње приликом припреме земљишта потребно га је поправити, како би доступност хранива била оптимална. Поправку, додавање ђубрива радити по препоруци након испитаног земљишта. Приликом планирања садње јагоде, поред осталог, земљиште треба на време припремити.

Дан уочи летње садње пожељно је обавити наводњавање земљишта водом, са око 30 л/м². Земљиште треба да има влажност 80% од пољског водног капацитета.

За летњу садњу јагоде раднике треба унапред обезбедити, а садити по облачном и тихом времену. У новије време садња се врши и машински, али при гајењу без фолије. На добро припремљеном и умерено влажном земљишту садња јагоде ручно је најчешће примењиван метод. Јагода се сади на дубини на којој је живић био у матичњаку, али тако да централни пупољак буде изнад површине земље. На крају садње врши се заливање са 1/2 до 1л воде по живићу. Живићи јагоде треба да су здрави и сортно одговарајући. Пре садње сваки живић треба освежити потапањем у води или кашасти раствор (свежа говеђа балега, ситна земља и вода, размере 1:1:1).

Добра садња представља постављање биљке на одређену дубину, правилан распоред жилица у земљи и добар контакт корена са земљом.

Гајење на фолији – обратити пажњу на добро сабијање земљишта, одговарајуће заливање и што мање оштећење фолије. Корен скраћивати у самој садњи, тако што се левом руком живић задржава на прописној дубини садње, а рачвастом садиљком корен гура у дубину. Кад се та дубина постигне наглим трзајем садиљком ка дубини одсеца се вишак савијеног корена. Затим се рукама врши сабијање земљишта око живића, и на крају наводњавање.

СВЕЖ ВАЗДУХ ЗА ВИСОКУ ПРОДУКТИВНОСТ ЖИВОТИЊА

Најважнији услов за постизање високих производних резултата, одржавање кондиције и здравља животиња је микроклима у објектима. Она обухвата следеће чиниоце:

- температура ваздуха,
- састав ваздуха,
- влажност ваздуха,
- проветравање.

Начин држања, исхрана, напајање, изјубравање, здравствена заштита и друге зоотехничке мере чине функционално повезан комплекс фактора, међу којима посебно место заузима микроклима у објектима за узгој домаћих животиња. Она је најважнији услов за постизање високих производних резултата, одржавање кондиције и здравља животиња. У пракси се, обично, обезбеђењу повољних микроклиматских услова не придаје довољно пажње.

Температура ваздуха – Треба имати стално на уму да су говеда много мање осетљивија на ниске, а много више на високе температуре. Оптимална температура ваздуха за говеда је између 0 и 20°C. До 20°C изнад нуле не примећују се промене, које умањују производност. Али, већ изнад тога постаје теже! Нарочито ако је температура око 30°C, а поготову изнад тога. Тада кравама треба обезбедити добру хладовину, а по потреби и туширање.

Састав ваздуха – Најважнији део ваздуха је кисеоник који се троши дисањем. Штетни састојци ваздуха су амонијак и угљен диоксид који се ствара дисањем. Амонијак је знатно лакши од ваздуха, налази се у горњим слојевима стајског ваздуха. Повећана концентрација овог гаса у стајском ваздуху јако оптерећује атмосферу стаје, не само због непријатног мириса и токсичних својстава већ и због агресивног деловања на слузокожу дисајних путева и конструктивне елементе стаје. Угљен диоксид (CO₂) се таложи при поду објекта јер има већу специфичну масу од ваздуха. Дозвољена концентрација угљен диоксида у стајском ваздуху износи 3,5 l/m³. Преко ове концентрације долази до појаве првих симптома тровања.

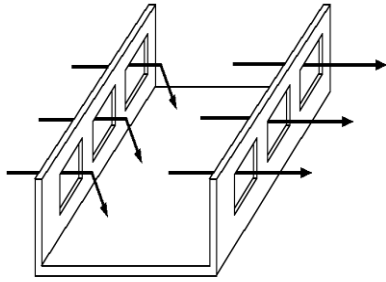
Са трошењем кисеоника из ваздуха краве све теже дишу, нарочито када леже, јер при дну има најмање кисеоника. Јасан знак да је ваздух у стаји неповољан је када су краве узнемирене, често и кратко леже и узнемирене су.

Штетни гасови у стајском ваздуху настају као продукти дисања животиња или као продукти процеса ферментације и разлагања органских материја из стајњака и хране. Ово је посебно изражено у летњем периоду, када су ови процеси убрзани високом температуром, мада се слични ефекти могу појавити и зими, када се, ради одржавања повољне температуре стајског ваздуха, интензитет вентилације знатно смањује.

Вентилација затворених објеката може се изводити природним путем, када струјање ваздуха изазива тежња да се изједначе разлике у запреминским масама различитих слојева ваздуха, на различитим висинама и при различитим температурама. Приподна вентилација може се поделити на:

- хоризонталну и
- вертикалну.

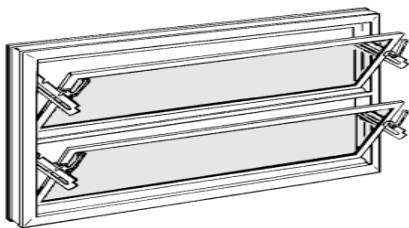
Хоризонтална природна вентилација - остварује се кроз фасадне отворе на објекту (врата, прозори, вентилациони отвори) и зависи искључиво од струјања спољног ваздуха, јер се струјање унутар објекта остварује изједначавањем разлике у притисцима спољног ваздуха на супротним странама објекта. Висинска разлика отвора у овом случају обично не постоји (прозори у истом нивоу) или је веома мала (помоћни улазни отвори при поду објекта). Због ових карактеристика, хоризонтална природна вентилација носи велики број недостатака, па се на њу није могуће ослонити код предвиђања правилне вентилације сточарских објеката.

Природна хоризонтална вентилација

Вертикална природна вентилација одвија се захваљујући појави топлотног узгона. Ради се заправо о разлици статичких притисака слојева ваздуха који се налазе на различитим висинама. Тежња за изједначавањем ових разлика испољава се сталним кретањем топлијег, ређећег, лакшег, стајског ваздуха према крову или таваници, где кроз излазне вентилационе отворе напушта објекат. За то време, кроз улазне отворе у објекат улази хладнији, гушћи, тежи, свеж, спољни ваздух, па се на тај начин одржава континуитет циркулације ваздуха кроз стају. За функционисање овог система неопходна је што већа висинска разлика улазних и излазних отвора и што већа разлика густина стајског и спољног ваздуха. Јасно је да ће ова вентилација бити много интензивнија током зиме, због веће разлике унутрашњих и спољних температура и веће разлике у густинама унутрашњег и спољног ваздуха. Отвори (канални) могу бити кружног или квадратног облика, њихов врх мора се налазити најмање 0,50м изнад врха крова, а пречник не би требало да излази из интервала 50 – 100цм. Са горње стране, канали су покривени тј. заштићени од атмосферских падавина.

Уколико ваздух улази кроз прозорске отворе, треба обратити пажњу на извођење самих прозора. Они се морају отварати закретањем око доње хоризонталне осе, према унутрашњости објекта. Тако се хладни улазни ваздух усмерава према своду, одакле се спушта према поду и делимично греје пре додира са животињама.

Прозори сточарских објеката

Вештачка вентилација је сигурнија и више се препоручује. Током зиме вентилатори подешени на мањи број обртаја се повремено укључују, а лети раде пуним капацитетом и веома често без прекида.

Приликом изградње нових стаја обавезно се оставља једна подужна страна потпуно отворена. Неретко се изостављају оба подужна зида. Тада се само на једној страни подиже зид висине 1,7м, али у току хладних (ветровитих) дана остали део те стране се заштићује специјалним густим мрежама.